

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin, dnia 29 października 2025 r.

Poz. 4542

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR P-1.4131.348.2025.K WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO

z dnia 24 października 2025 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153)

stwierdzam nieważność

- § 4 ust. 3 w zakresie wyrazów: „w pozostałym zakresie – organy gminy”

- § 4 ust. 4

załącznika do uchwały Nr XVIII/185/25 Rady Miejskiej w Międzyzdrojach z dnia 25 września 2025 r. w sprawie nadania Statutu Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Międzyzdrojach.

Uzasadnienie

W dniu 25 września 2025 r. Rada Miejska w Międzyzdrojach podjęła uchwałę Nr XVIII/185/25 w sprawie nadania Statutu Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Międzyzdrojach. Do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wpłynęła ona w dniu 1 października 2025 r.

W podstawie prawnej ww. uchwały powołano m.in. art. 11 ust. 1 i 3 ustawy o bibliotekach¹⁾, oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej²⁾. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o bibliotekach *biblioteka stanowiąca samodzielny jednostkę organizacyjną działa na podstawie aktu o utworzeniu biblioteki oraz statutu nadanego przez organizatora*. Na podstawie zaś art. 11 ust. 3 tej ustawy *statut biblioteki określa w szczególności:*

- 1) *cele i zadania biblioteki;*
- 2) *organy biblioteki i jej organizację, w tym zakres działania i lokalizację filii oraz oddziałów;*
- 3) *nazwę jednostki sprawującej nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki -*
w odniesieniu do biblioteki wchodzącej w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej;
- 4) *źródła finansowania działalności biblioteki.*

Z kolei, w myśl art. 13 ust. 1 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej *instytucje kultury działają na podstawie aktu o ich utworzeniu oraz statutu nadanego przez organizatora*. Stosownie zaś do brzmienia art. 13 ust. 2 tego aktu *statut zawiera:*

- 1) *nazwę, teren działania i siedzibę instytucji kultury;*
- 2) *zakres działalności;*

¹⁾ Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r., poz. 2393).

²⁾ Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 87 z późn. zm.).

- 3) *organy zarządzające i doradcze oraz sposób ich powoływania;*
- 4) *określenie źródeł finansowania;*
- 5) *zasady dokonywania zmian statutowych;*
- 6) *postanowienia dotyczące prowadzenia działalności innej niż kulturalna, jeżeli instytucja zamierza działalność taką prowadzić.*

Użycie przez prawodawcę w art. 11 ust. 3 ustawy o bibliotekach zwrotu „w szczególności” rozumieć należy w ten sposób, że ww. elementy mają charakter obligatoryjny i muszą zostać zamieszczone w statucie instytucji kultury, jaką jest biblioteka. Inne kwestie zaś są fakultatywne.

Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że żadne z postanowień uchwały nie może pozostawać w sprzeczności z przepisami zawartymi w aktach wyższego rzędu, szczególnie w ustawie o bibliotekach, a także w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, która ma zastosowanie do tego rodzaju placówek we wszystkich sprawach, nieunormowanych w ustawie o bibliotekach (art. 2 ustawy o bibliotekach).

Poczynienie powyższych uwag ma zasadnicze znaczenie w omawianym stanie faktycznym, albowiem analiza treści załącznika do ww. uchwały, stanowiącego Statut Biblioteki Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Międzyzdrojach (dalej jako: Statut), wykazała, że w części wskazanej na wstępie niniejszego rozstrzygnięcia, narusza on obowiązujący porządek prawny.

I tak, za istotnie naruszający art. 20 ust. 1 pkt 5 ustawy o bibliotekach należy uznać **§ 4 ust. 3** Statutu w zakresie wyrazów „w pozostałym zakresie – organy gminy”. Zgodnie z ww. przepisem ustawy *Do zadań wojewódzkiej biblioteki publicznej należy sprawowanie nadzoru merytorycznego w zakresie realizacji przez powiatowe i gminne biblioteki publiczne zadań określonych w art. 27 ust. 5. Z kolei, art. 25 ust. 5 stanowi, że Biblioteki wchodzące w skład sieci bibliotecznej obowiązane są do współdziałania w zakresie:*

- 1) *gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów;*
- 2) *sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych;*
- 3) *działalności naukowo-badawczej oraz dokształcania i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek;*
- 4) *wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji.*

Na podstawie zaś art. 20a ust. 1 Powiatowa biblioteka publiczna realizuje odpowiednio zadania określone w art. 20 w ust. 1 w pkt 1, 2, 4 i 5 oraz współdziała z wojewódzką biblioteką publiczną.

Nie ulega wątpliwości, że - z woli ustawodawcy - wyrażonej w ww. przepisach sprawowanie nadzoru merytorycznego w zakresie realizacji przez gminne biblioteki publiczne określonych ustawą zadań należy do kompetencji wojewódzkiej i powiatowej biblioteki publicznej, o czym Rada Miejska w Międzyzdrojach przesądziła w §4 ust. 3 Statutu, powierzając nadzór merytoryczny Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie oraz Powiatowej i Miejskiej Bibliotece w Kamieniu Pomorskim, jednak w tym samym przepisie przyznała kompetencję do sprawowania nadzoru merytorycznego także organom gminy, a co za tym idzie – w tej części - §4 ust. 3 Statutu pozostaje w jawnej kolizji z art. 20 ust. 1 pkt 5 i z art. 20a ust. 1 ustawy o bibliotekach.

Następnie, w **§ 4 ust. 4** Statutu Rada Miejska w Międzyzdrojach postanowiła, że *Bezpośredni nadzór nad Biblioteką sprawuje Burmistrz Międzyzdrojów.*

W ocenie organu nadzoru, postanowienie statutu, dotyczące tego, który podmiot w stosunku do samorządowej instytucji kultury sprawuje nad nią nadzór, wykracza poza zakres, określony w art. 11 ust. 3 pkt 3 ustawy o bibliotekach. Z przepisu tego wynika bowiem, że w statucie biblioteki określić należy obowiązkowo podmiot sprawujący nadzór merytoryczny nad działalnością biblioteki. Żaden przepis nie przyznaje natomiast kompetencji do regulowania w statucie innych niż merytoryczne, form nadzoru nad działalnością instytucji kultury. Przyznanie nieograniczonego nadzoru nad biblioteką organowi wykonawczemu jednostki samorządowej nie znajduje oparcia w przepisach prawa i wykracza poza zakres upoważnienia ustawowego.

Zgodnie z orzecznictwem sądowoadministracyjnym³⁾ instytucja kultury jako osoba prawna jest odrębnym w stosunku do gminy podmiotem prawa, z własnym majątkiem, środkami trwałymi, przychodami oraz kosztami, samodzielnie gospodarującym w ramach posiadanych środków. Zasady gospodarowania środkami finansowymi biblioteki określa ustawa o prowadzeniu i organizowaniu działalności kulturalnej. Jednocześnie żaden z zapisów ustawy nie przyznaje organowi wykonawczemu gminy kompetencji do nadzorowania działalności samodzielnego, posiadającego osobowość prawną podmiotu.

Mając na względzie powyższe, uznać trzeba, że Rada Miejska w Międzyzdrojach podejmując w dniu 25 września 2025 r. uchwałę Nr XVIII/185/25 w sprawie nadania Statutu Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Międzyzdrojach, w sposób istotny naruszyła art. 11 ust. 3 oraz 20 ust. 1 pkt 5 ustawy o bibliotekach, zatem stwierdzenie jej nieważności – we wskazanej na wstępie części - jest konieczne i w pełni uzasadnione.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie. Skargę wnosi się do Sądu za pośrednictwem Wojewody Zachodniopomorskiego, w terminie 30 dni od dnia doręczenia przedmiotowego rozstrzygnięcia.

z up. Wojewody Zachodniopomorskiego

Bartosz Brożyński
I Wicewojewoda Zachodniopomorski

³⁾ Wyroki WSA: w Poznaniu z dnia 25 marca 2021 r., sygn. akt IV SA/Po 1643/20, w Olsztynie z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt II SA/Ol 812/17.